

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 25/2011-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 31. januára 2011 predbežne prerokoval sťažnosť K. B., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody, ktorou namieta porušenie čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 1 ods. 1 a 2 Protokolu č. 12 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Národnou radou Slovenskej republiky, ku ktorému malo dôjsť schválením zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť K. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 29. decembra 2010 doručené podanie K. B., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody (ďalej len „sťažovateľ“), označené ako „*Sťažnosť proti porušovaniu základného práva vyplývajúceho z medzinárodnej zmluvy podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky a Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd*“. Podanie sťažovateľa možno podľa obsahu kvalifikovať ako

sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), prostredníctvom ktorej namieta porušenie čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy a práv podľa čl. 1 ods. 1 a 2 Protokolu č. 12 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „protokol č. 12 k dohovoru“) Národnou radou Slovenskej republiky (ďalej aj „národná rada“). K porušeniu označených článkov ústavy a protokolu č. 12 k dohovoru malo podľa sťažovateľa dôjsť schválením zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o výkone trestu odňatia slobody“).

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uvádza:

«Dňa 22. septembra 2005 sa Národná rada SR ako zákonodarca uzniesla na zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v ktorom uzákonila v § 28 ods. 3, že ak odsúdený neuhradil v predchádzajúcom kalendárnom mesiaci zrážku zo svojho osobného konta najmenej v sume požadovaného čerpania peňažných prostriedkov na pohľadávky spojené s výkonom väzby alebo výkonom trestu alebo pohľadávky ostatných oprávnených evidovaných v ústave, neumožní sa mu nákup vecí osobných potrieb, to je napr. potraviny, káva, čaje, vitamíny a pod. V praxi to znamená, že môj otec, keď mi pošle do výkonu trestu 100,- Eur Ústav mi neumožní nákup v ústavnej predajni (ďalej len „predajňa“), ak nezaplatím finančnú čiastku z tých peňazí, ktoré môj otec zarobil a riadne zdanil. Ak zaplatím napr. 50,- Eur na úhradu pohľadávky, tak v nasledujúci kalendárny mesiac mi oddelenie ekonomiky uvoľní zvyšných 50,- Eur na nákup v predajni. To isté platí, ak si chcem objednať tlačoviny alebo chcem odoslať peniaze napr. starej matke na lieky.»

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľ žiada, aby ústavný súd po jej predbežnom prerokovaní nálezom takto rozhodol:

„I. Právo odsúdeného K. B. porušené bolo, a to právo, ktoré mu zaručuje Ústava SR v čl. 12 ods. 1, ods. 2., ako aj Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd v Protokole č. 12, čl. 1 ods. 1, ods. 2 – všeobecný zákaz diskriminácie. Porušovateľom základného práva je Národná rada SR, ktorá sa dňa 22. septembra 2005 uzniesla na zákone

č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý je protiústavný.

Odsúdený K. B. je diskriminovaný tým, že nemôže nakupovať v ústavnej predajni za peniaze, ktoré mu pošle rodina na prilepšenie, ak nezaplatí oprávneným osobám čiastku minimálne takú, za ktorú chce nakupovať, pretože má v ústave na výkon trestu odňatia slobody vedené pohľadávky voči oprávneným osobám. K. B. sa nachádza v postavení odsúdeného a jeho diskriminácia spočíva v tom, že iní občania SR, ktorí majú dlhy voči štátu alebo iným oprávneným osobám môžu so svojimi finančnými prostriedkami nakupovať bez toho, aby boli niečím alebo niekým obmedzovaní, majú na zreteli aj osoby odsúdené podmienene, čiže takisto uznané vinnými z tr. činnosti a sú v rovnakom postavení ako K. B. v postavení odsúdeného.

II. Ústavný súd SR nariaďuje príslušným orgánom štátnej správy (NRSR), (MS SR), aby s okamžitou platnosťou odstránili porušovania práva u ods. K. B. zrušením zákona č. 475/2005 Z. z. v tej časti, kde dochádza k diskriminácii.

III. Ústavný súd SR priznáva K. B. primerané finančné zadostučinenie v sume 15 000 Eur, ktoré mu porušovateľ vyplatí do 15 dní od vydania nálezu.“

Súčasťou sťažnosti je žiadosť sťažovateľa o ustanovenia právneho zástupcu na konanie pred ústavným súdom. Sťažovateľ si zároveň uplatňuje aj úhradu trov konania pred ústavným súdom.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu

Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dané dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, nepripustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ v zásade namieta nesúlad § 28 ods. 3 zákona o výkone trestu odňatia slobody s čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 1 ods. 1 a 2 protokolu č. 12 k dohovoru a v tejto súvislosti sa domáha jeho „zrušenia“.

Podľa § 49 zákona o ústavnom súde sťažnosť môže podať fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom sa porušili jej základné práva alebo slobody, ak o ochrane týchto základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na právny názor vyslovený v jeho predchádzajúcej judikatúre, podľa ktorého „Ústavnou sťažnosťou podľa čl. 127

ústavy sa možno brániť len proti porušeniam základných práv individuálnymi, a nie normatívnymi právnymi aktmi. Preto nemožno v konaní o ústavnej sťažnosti vysloviť, že k porušeniu ústavného práva došlo priamo ustanovením normatívneho právneho aktu, ale iba jeho konkrétnou aplikáciou.“ (III. ÚS 18/02).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy a práv podľa čl. 1 ods. 1 a 2 protokolu č. 12 k dohovoru národnou radou, ku ktorému malo dôjsť prijatím zákona o výkone trestu odňatia slobody, konkrétne § 28 ods. 3 tohto zákona. Sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v spojení s § 49 zákona o ústavnom súde môže sťažovateľ napadnúť len taký zásah do svojich základných práv a slobôd, ktorý by vyplýval z konkrétneho právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, to znamená z individuálneho právneho aktu. Táto skutočnosť zakladá dôvod na odmietnutie sťažnosti pre zjavnú neopodstatnenosť.

V prípade, ak ustanovenia zákona alebo iného normatívneho právneho aktu priamo porušujú ústavou garantované práva fyzických osôb, možno nápravu dosiahnuť len v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 ústavy, t. j. zrušenie namietaných ustanovení zákona nemožno dosiahnuť v rámci konania o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v spojení s ustanoveniami šiesteho oddielu druhej hlavy zákona o ústavnom súde (konanie o sťažnostiach). V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na právny názor vyplývajúci z jeho ustálenej judikatúry, podľa ktorého „každé konanie možno začať len ako samostatné konanie a len na návrh oprávnených subjektov, a preto žiadne z nich nemôže tvoriť súčasť iného druhu konania pred ústavným súdom a na základe jeho vlastného rozhodnutia. Ústavná a zákonná úprava konaní pred ústavným súdom ich preto koncipuje výlučne ako samostatné konania a nepripúšťa možnosť uskutočniť ich aj v rámci a ako súčasť iného druhu konania (konaní) pred ústavným súdom.“ (II. ÚS 66/01, tiež II. ÚS 184/03, III. ÚS 184/06, IV. ÚS 314/07). Z citovaného okrem iného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemôže ústavný súd uplatniť právomoc, ktorou disponuje v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy. Záver vyplývajúci z citovaného právneho názoru má nesporne aj ústavnú relevanciu, a to zvlášť v prípadoch, ak by sa v konaní, ktoré patrí v zmysle čl. 131 ods. 2 ústavy do pôsobnosti

senátu ústavného súdu, mala uplatniť právomoc, ktorú ústava zveruje do pôsobnosti pléna (čl. 131 ods. 1 ústavy), čo je aj prípad sťažovateľa. Aj ústavný súd je totiž viazaný čl. 2 ods. 2 ústavy, a preto si senát ústavného súdu nemôže v rozpore s ústavnou úpravou atrahovať právomoc pléna ústavného súdu, a to ani vtedy, ak by to v okolnostiach prípadu mohlo byť v prospech ochrany základných práv a slobôd (porovnaj IV. ÚS 50/2010).

Navyše, subjektmi oprávnenými podať návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 ústavy je podľa § 37 ods. 1 v spojení s § 18 ods. 1 písm. a) až f) zákona o ústavnom súde sú len: najmenej pätina poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, prezident Slovenskej republiky, vláda Slovenskej republiky, súd, v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou, generálny prokurátor Slovenskej republiky alebo verejný ochranca práv. Tento výpočet je taxatívny a neumožňuje žiaden rozširujúci výklad, t. j. fyzické osoby (a teda ani sťažovateľ) nie sú oprávnené podať návrh na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy.

Keďže podanie (sťažnosť) sťažovateľa je z hľadiska svojho obsahu v podstate návrhom na začatie konania o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 ústavy, možno ho považovať aj za návrh podaný zjavne neoprávnenou osobou.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, ako aj z dôvodu, že bola podaná zjavne neoprávnenou osobou.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi uplatnenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. januára 2011